

Verslag Voorjaarsbezoek Bosnië 2007

Inleiding

In de zomer van 2006 zijn circa 150 kinderen uit Bosnië gedurende 3 weken op vakantie geweest in Nederland. In het najaar van 2006 is de reis via de e-mail uitvoerig geëvalueerd met de Uitzendende Organisaties.

In december 2006 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het voortzetten van Bijzonder Project Bosnië in 2007.

Van 9 t/m 13 april 2007 is zijn de diverse Uitzendende Organisaties in Bosnië bezocht door Jenny Groeneveld en Henk van der Velden. Hieronder volgt een verslag van deze reis.

Maandag 09 april 2007: aankomst Sarajevo

Deze Tweede Paasdag stond in het teken van de vliegreis van Amsterdam via Milaan naar Sarajevo. Rond 12.00 uur zijn we geland op het vliegveld. De rest van de dag is Sarajevo bezocht. Een stad met een dubbel gezicht. Aan de ene kant ziet de binnenstad er westers, modern en opgeknapt uit. Aan de andere kant is buiten het centrum alles grauw en grijs en zitten de gebouwen vol kogelgaten. Bedelaars proberen geld voor eten bij elkaar te krijgen. Veel mensen hebben een troosteloze uitdrukking op hun gezicht.

Een groot probleem is de werkloosheid. Gedurende de hele week zien we veel mannen en vrouwen rond hun huis lopen en zien we ook weinig bedrijven waar men aan de slag kan. Een ander probleem zijn de talloze mijnenvelden in het land. Met name de arme gezinnen zijn genooddaakt om hout te sprokkelen voor verwarming van het huis of om te verkopen op de markt. Jaarlijks vallen tientallen slachtoffers.

“Mijn man is omgekomen toen hij op een mijn stapte tijdens het sprokkelen van hout. Ik heb geen geld om mijn 7 kinderen te eten te geven. Het huis is nog niet klaar, de ramen ontbreken nog en het dak zit vol gaten door de oorlog.”

Ontroerend was vandaag de ontmoeting met een meisje van een jaar of 9 in Sarajevo. Zij begon opeens tegen ons te praten in het Nederlands. Blijkt 2 jaar geleden Nederland te zijn uitgezet na jaren in een AZC te hebben gewoon. Bij juf Iris in de klas gezeten, en nu zonder toekomst terug in haar geboorteland. Donderdag zagen we haar weer, bedelend om geld langs de kant van de straat.

Indrukwekkend zijn de vele graven, die overal in de stad opduiken. Ieder leeg veldje lijkt te worden gebruikt als begraafplaats.

Dinsdag 10 april 2007: Travnik (contactpersoon Mirela Spahic)

Mirela Spahic is zeer te spreken over de reis van vorig jaar. De kinderen zijn toen geselecteerd via 2 scholen. Van die groep zijn er kinderen die ook nu nog contact hebben met de gastouders van vorig jaar. Een kind gaat zelfs op kosten van de gastouders dit jaar weer terug naar Nederland. Mirela zal een aantal van de verhalen van de kinderen vertalen in het Engels en naar Nederland sturen. Lastig punt blijft het telefoongebruik. Een aantal kinderen is in het enthousiasme vergeten naar huis te bellen, waardoor ouders voor niets op school hebben gewacht bij het enige telefoontoestel in het dorp.

Mirela heeft dit jaar, mede naar aanleiding van de per e-mail uitgevoerde evaluatie, gekozen om kinderen te selecteren via 2 weeshuizen. Kinderen zonder ouders, maar ook kinderen die door hun ouders in de steek zijn gelaten. Door de slechte economische omstandigheden zien de ouders vaak geen mogelijkheid om het kind of de kinderen op te voeden en groot te brengen. Vaak met het verhaal dat het kind over x maanden weer wordt opgehaald, maar dat is meestal niet het geval.

Weeshuis 1 huisvest 122 kinderen in de leeftijd van 0 tot 21 jaar. Het heeft 52 medewerkers. Het is een typisch gebouw voor een weeshuis. Grijs en saai en in een betonnen wijk. Een gedeelte van de kinderen gaat naar Italië op vakantie via een soortgelijk initiatief als EKH. De overige kinderen in de door ons gewenste leeftijdscategorie zullen naar Nederland gaan. Uitgegaan wordt van 20 kinderen.

Weeshuis 2 is opgericht in 1995 door Noorse hulporganisaties. In 2000 is het overgedragen aan de Bosnische staat. Er verblijven 52 kinderen in de leeftijd van 0 tot 20 jaar (jonge moeders met baby's, weeskinderen, in de steek gelaten kinderen, vluchtelingen). Geprobeerd wordt de kinderen na 2 jaar bij andere familieleden te plaatsen of te laten adopteren. Het gebouw is gebouwd volgens de Noorse stijl en is kleurrijk ingericht. De kinderen wonen in leefgroepen. Er is wel budget voor sport en spel, maar vakanties zitten er niet in. De plaatsvervangend directeur denkt dat circa 30 kinderen in aanmerking komen voor een vakantie in Nederland. Een aantal kinderen is qua ontwikkeling achtergebleven.

Afgesproken is dat alle contacten via Mirela Spahic lopen. Zij kent ons en onze organisatie, weet wat wij willen en hoe wij werken. Zij zal ook zorgen dat de groep van 50 kinderen compleet is. Bij beide weeshuizen is aangegeven dat paspoorten en visa worden betaald, evenals de busreis in Bosnië. Er zal in ieder geval 1 tolk meekomen met deze groep.

Woensdag 11 april 2007: Zvornik (contactpersoon Bojan Miletic)

Evenals vorig jaar zullen ook weer 50 kinderen uit Zvornik worden geselecteerd. Hier hebben we in en rond het hoofdgebouw in Celopek een gesprek gehad met de Principal en met Bojan Miletic (leraar Engels). Een topteam, dat veel over heeft voor de kinderen en zich inzet om de situatie van school en kinderen te verbeteren. Twee bewonderigenswaardige mensen, die hoop voor de toekomst uitstralen.

De directeur bedankt alle medewerkers van EKH en de gastouders voor de onvergetelijke geweldige ervaring die zijn kinderen vorig jaar hebben gehad. Ook hier zijn nog steeds contacten tussen gastouders en vakantiekind.

"De vakantie in Holland was een sprookje. De moeder had blond haar en was aardig."

De school heeft de lijst voor dit jaar al vrijwel klaar. De directeur heeft moeite met het laten gaan van 6- en 7-jarigen. Afgesproken is dat zoveel mogelijk 8 t/m 10 jarigen zullen worden geselecteerd, waarbij kinderen van 11 en 12 jaar ook mogelijk zijn. Een aantal van de kinderen komen uit de woonlocaties die de fase na het vluchtelingenkamp vormen. Wel stenen huizen, geen voorzieningen. Er is een jongen van 13 jaar die ook zal worden aangemeld. Zijn vader is werkeloos en doet veel vrijwilligerswerk voor de school, en dit is

een mogelijkheid om de familie te bedanken. Alle aanmeldingen die afwijken van onze selectiecriteria zullen door EKH in overweging worden genomen.

Het aanbod om paspoorten te betalen wordt enthousiast ontvangen. Vorig jaar hebben de Principal en Bojan een aantal paspoorten zelf betaald om de armere kinderen op vakantie te kunnen laten gaan. Het verhaal dat een aantal kinderen veel zakgeld bij zich hadden komt hen niet bekend voor. Indien dit speelt, is een verklaring dat ouders zich schamen om hun kinderen zonder iets op pad te sturen en het geld geleend hebben.

Woordenboekje is prima idee, voorstel om de voorkant te wijzigen in "Servisch Bosnisch". Andere op- en aanmerkingen zullen worden nagezonden. Met deze groep zullen 2 tolken meekomen.

Een uitgebreide rondleiding door en rond de school volgt. De kinderen zingen een paaslied en een muzikaal getalenteerde leerling speelt piano voor ons. Er valt nog veel te verbeteren aan de huisvesting. We zullen onze mogelijkheden op dit terrein bekijken. Als dank wordt een diner aangeboden in een plaatselijk restaurant.

Donderdag 12 april 2007, ochtend: Tuzla (contactpersoon Branka Antic-Stauber)

Vanochtend is de stichting Snaga Zene in Tuzla bezocht. Behalve Branka, de drijvende kracht achter deze organisatie, zijn nog 3 dames aanwezig. Een van hen is vorig jaar in Groningen geweest in de functie van tolk. Mirsada is wegens andere verplichtingen niet aanwezig.

Aan de hand van de evaluatie wordt e.e.a. besproken. EKH was niet tevreden over Snaga Zene en vice versa. Het beeld over wat EKH is en wat EKH verwacht van de Uitzendende Organisatie bleek niet duidelijk te zijn bij Snaga Zene.

De selectiecriteria worden overhandigd in de Engelse en Bosnische taal. Branka gaat akkoord met deze criteria. Indien kinderen worden aangemeld die afwijken van de selectiecriteria zal dit duidelijk worden aangegeven inclusief een motivatie.

EKH benadrukt dat het niet alleen gaat om arme kinderen, maar dat kinderen met een trauma ook welkom zijn. We zullen samen de gastouders beter moeten voorbereiden op de komst van deze kinderen. Snaga Zene zal een algemene toelichting schrijven en de details op de kinderprofielen invullen.

Daarnaast is van belang dat de gegevens eerder richting Nederland worden gestuurd, zodat de matches tussen vakantiekind en gastgezin eerder kunnen worden gemaakt. Evenals bij de andere organisaties wordt afgesproken dat de lijsten 20 mei 2007 worden ingediend en de profielen op uiterlijk 1 juni 2007 worden verzonden.

"Toen moesten we in een grote vogel. Toen ik wakker werd, waren we in een ander land."

Voor een aantal kinderen is het, gezien de trauma's, niet wenselijk hen in Nederland te scheiden. De kinderen hebben angst voor verlies en verlating, en het uit elkaar halen in Nederland geeft een verergering van het trauma. Snaga Zene zal op de profielen aangeven indien kinderen bij elkaar moeten worden geplaatst. EKH zal deze verzoeken inwilligen.

In Bosnië zijn de kinderen niet gewend aan mensen met een andere huidskleur. Snaga Zene benadrukt, evenals EKH, geen onderscheid te willen maken in ras, huidskleur, geloof. Wel is het handig om kinderen die bij gastgezinnen met een andere huidskleur worden geplaatst hierop voor te bereiden.

Ook bij de groep uit Tuzla zal EKH de kosten voor paspoorten, visa en vervoer dragen danwel laten dragen.

Telefoongebruik: het gebruik van de telefoon moet worden overgelaten aan de gastouders. Minimaal is een telefoontje naar huis in de eerste week, overig contact kan via de tolk lopen. Om telefoontjes vanuit Bosnië te voorkomen is het verstandig de nummerherkenning uit te zetten. Eenvoudiger is het om per e-mail contact tussen vakantiekind en thuis te laten plaats vinden.

Omdat vorig jaar gewerkt is met 3 tolken van Snaga Zene, heeft Branka 3 kandidaten in gedachten. Een van de mogelijke tolken is eerder in Nederland geweest en zij is het "gezicht" van de kampen. Ze heeft onder andere in een film van Bosnian Child gespeeld. Wij hebben aangegeven hierop terug te komen. Door EKH is duidelijk aangegeven dat tolken minimaal Engels of Duits moeten kunnen spreken.

Snaga Zene hecht belang aan het organiseren van meer gezamenlijke dagen in Nederland. EKH heeft aangegeven niet meer dagen te gaan organiseren, maar wel bij de plaatsing met deze wens rekening te houden. Voorgesteld wordt om te kijken of plaatsing in en rond Overijssel mogelijk is, gezien de dag die de Rotary hier organiseert.

Donderdag 12 april 2007, middag: ambassade (contactpersoon Anna Kwappenberg)

Juist voor vertrek naar Bosnië bleek dat alle contactpersonen van de afgelopen jaren niet meer werkzaam waren bij de Nederlandse Ambassade in Sarajevo. Mevrouw Kwappenberg heeft ons ontvangen en heeft bevestigd dat ook dit jaar de kosten van de visa door de ambassade worden gedragen. De details zijn overeenkomstig vorig jaar:

- Officiële uitnodiging EKH
- Schriftelijke toestemming ouders / wettelijke vertegenwoordigers inclusief kopie en apostilje stempel
- Paspoort per kind, geldig tot 3 maanden na terugkeer in Bosnië
- Visum per kind, geldig van 27/07/07 tot 27/08/07, inclusief pasfoto
- Alle documenten uiterlijk 4 weken voor reis aanleveren.

Geschrokken zijn we van de landkaarten aan de muur: de rode vlekken zijn gebieden met landmijnen. Er is geen geld om ze op te ruimen en het opruimen zelf kost veel tijd in het toch al moeilijk begaanbare gebied.

Vrijdag 13 april 2007: vertrek Sarajevo

Na een week vol indrukken weer terug naar Nederland. Bosnië is een mooi land: prachtige natuur, mooie gebouwen, vriendelijke en gastvrije mensen, lekker eten. Hoe hebben ze dit land zo kunnen toetakelen in die afschuwelijke oorlog? En hoe lang duurt het nog voordat het land er weer bovenop is? Ik denk aan alle slachtoffers die nog gaan vallen door de landmijnen, ik denk aan de economische situatie.

De opbouw van land en economie is afhankelijk van het soort mensen die wij deze week mochten ontmoeten: mensen die hoop uitstralen, mensen met een blik gericht op de toekomst, en mensen met een geweldige inzet om van hun stad, hun school, hun stichting of wat dan ook iets te maken om zo een bijdrage te leveren in de wederopbouw.

Het is de plicht van ons en van de internationale gemeenschap om dit land en deze mensen te helpen. Te beginnen bij de jeugd, want de jeugd heeft de toekomst!

Henk van der Velden
15 april 2007